שתי מדות פרק עשירי מנחות צא.

מסורת הש"ס

ג) גי' ל"ק הני מילי בתרי מיני אבל בחד מינא אכמה אחת מיפני דלית בנסכים דחד קמ"ל וכן הגרסה בילקוט ועי' פירוש בע"ק. ד) כי' כפרשה אחרת כתיב. ה) ל"ל דעקה שלמים. ל"ק. ו) גי' ל"ק דהוי אמינא דליקוט בלחם מקוקש נסכים וכו"ל. ז) ל"ל ל"ל שיר והוא דבור אחר והיה ראוי כתוב ל"ג בר"ת ובשני וכתבו אי נמי. ח) גי' ל"ק הר"ל מן הלמן ולא אכיל נמי כחר ומעשר ופסח והטאת ואשם והם"ד וכ"ה בפ"י. ט) ל"ל שלר קדשים נקבות ותמורתן הייט שהמיר את העולה ושולה הבאה מן המותרות כאמר"ר כפרקין דלעיל והם"ד. ל"ק. י) ל"ל המיותרת אף בשולה כמאמרינן. יא) ל"ל דמלה לעשותו. ל"ק. יב) גי' ל"ק הר"ל אבל אייתי בנ"ל נדר ונדבה אמת תפני כי' פ"ט ב' ר'. ס"ח ד"ה ר' יאשיה ד"ל למלק מתן הבקר כי' למלק ממן הבקר ונירסת ל"ק ל"ל נפקא למה דמשמע שולה כי'. ל) ל"ל דרש. מ) ל"ל ד"ה ר"מ דנעי נסכים לכל חד וחד הם"ד ואח"כ ר"ה אבל בחד מינא דלמן ונקר תפני לית כי' ובכה עשה לשיר בחד משמע נמי לכל אחד נמי כי פ"ש לקמן מפרש למה לי דהוי מפרש לינו של כל אחד והם"ד אחר"כ ד"ה ושלשה עשרונים והדיבור אבל אייתי כי' שיך לעיל. ל"ק. נ) ל"ל דכנר. ס) נראה דל"ל דאמר נמי מקלל אביי ואמו דלי לאו דמתיב קלנה נמי אביי דמתיב כי יקלל את אביו וקללה נמי אמו דמתיב אמו קלל הר"ש עד שיקלל וכו'. ע) ויקרא כ. פ) וגי' ל"ק מן הבקר ומן הצאן ולא כתיב מן הבקר וכלאן משמע שמיהן ותרוייהו לפרש מחיה בהמה מן הבקר ומן הצאן. ק) כאן ל"ל ובקיצורים פירש בע"ש ומתחק לעיל דס"ק.

תורה אור השלם

1. אם עולה קרבנו מן הבקר זכר תמים יקריבנו אל פתח אהל מועד יקריב אתו לרצנו לפני יי׳:
ויקרא א ג
2. ואם מן הצאן קרבנו מן הכשבים או מן העזים לעלה זכר תמים יקריבנו:
ויקרא א י
3. ועשיתם אשה לי׳ עלה או זבח לפלא נדר או בנדבה או במועדיכם לעשות ריח ניחח לי׳ מן הבקר או מן הצאן:
במדבר טו ג
4. וכי תעשה בן בקר עלה או זבח לפלא נדר או שלמים לי׳: במדבר טו ח
5. כמספר אשר תעשו ככה תעשו לאחד במספרם: במדבר טו יב
6. הבוהן השמיני יקח שני כבשים תמימים וכבשה אחת בת שנתה תמימה ושלשה עשרנים סלת מנחה בלולה בשמן ולג אחד שמן: ויקרא יד י
7. והעלה הכהן את העלה ואת המנחה המזבחה וכפר עליו הכהן וטהר:
ויקרא יד כ
8. יין לנסך רביעית ההין תעשה על העלה או לזבח לכבש האחד:
במדבר טו ה

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ולימחוט וכו' נסכים נמי מטעם ממן הבקר: (ב) ד"ה וכי יאשיה וכי ממן הבקר וכו' ומן הצאן הס"ד ואח"כ מ"ה אבל אי אייתי בנת אחת ומה שבמתניתין נמחק:

עין משפט נר מצוה

לו א מי' פ"ד מהל' תמורה הל"ח:
לח ב מי' פ"ב מהל' פסולי המקדשין הל"ז:

רבינו גרשום

ולר' יאשיה דאמר אע"ג דלא כתב יחידו (כמאן דכתיב) יחיד משמע והאי מן הבקר או מן הצאן מיבעי ליה למעוטי עולה העוף ליבעי ליה קרא לחלק דרצה מן הצאן מביא: הא כתב קרא אחרינא לחלק אם עולה קרבנו מן הבקר ואם מן הצאן קרבנו: ור' יונתן אצטריך מן הבקר או מן הצאן סד"א וכו': מאי שנא כאיל נזיר. דאתי לחם בהדיה ואית ליה נסכים דכתיבי גביה: לכתוב רחמנא לפלא נדר או לנדבה ולא בעי עולה דכל שבא בנדר ונדבה הייטו נמי עולה: ת"ל עולה דומיא דעולה דבא בנדר ונדבה למעוטי בכור ופסח ומעשר. השתא דכתב רחמנא עולה. הוי כלל ופרט וכלל דכתיב ועשית: אשה כלל או זבח לפלא נדר או לנדבה פרט לעשות ריח ניחוח כלל מאי קא מרבית ביה מההוא פרט: מה פרט וכו': שאינו מחוייב ועומד דבעולת נדבה קא מיירי להביא ולדות קדשים ותמורתן של שאר קדשים (ו) ועולה הבא מן המותרות שאם המיר את העולה: השתא דאמר או לדרשא מן הבקר או מן הצאן דלחלק: לפלא נדר או לנדבה למאי אתי לחלק איצטריך סד"א וכו': ונגיחא לר' יאשיה דאמר אע"ג דלא כתב יחידו כמאן דכתב דמי להכי איצטריך או: ר' יאשיה דממעיט עולת העוף ממן הבקר. אי מן הצאן למה לי: הני מילי בתרי מיני. מן הצאן ומן הבקר: תעשו לאחד לאחר משמע נמי לחלוק. למה לי וכו': ג' עשרונים סלת מנחה בפרשת מצורע כתיב: או אינו אלא במנחה הבאה בפני עצמה. דכתיבא גבי מצורע עני דכתיב את אשר תשיג ידו ואתה הטאת ואת האחד עולה על המנחה: כשהוא אומר והעלה הכהן וכו': אם טעונה נסכים. יין דלא כתב בפרשה: ותיפוק לי תרוייהו מזבח דאמר מר

(ו) נראה דגי' רבינו הי' ועולה הבאה מן המתורות וכן הוא גירסת רש"י ד"ה נלשון ראשון ואתה דנרש"י שלפנינו ל"ל ל"ל עולה הבאה מן המתורות הייטו כי' ומה ל"ל להגיהת הגרא"ש:

שיטה מקובצת

(א) בדפוס"ש: כ) או בנדבה: ג) פרט ועשית לריח: ד) או בנדבה: ה) לא לייתי נסכים: ו) ה"מ היכא: ז) הביטו או בפועדיכם נמחק: ח) מילי בתרי מיני אבל בחד מינא הנסי ליה בנסכים דחד קמ"ל ככה תעשו לאחד כמספרם למה לי סד"א הני מילי: ט) בדפוס"ש: י) נסכים הכי נמי: יא) בכור ומעשר ותיבת ופסח נמחק: יב) ופסח דהוי: יג) ואשם יש ותיבת מה נמחק: יד) מן המתורות: טו) לרצייה. כראמר בפ"ק אשם שניתק לרצייה ושחטו שאם עולה כשר לעשותו: טז) לחלק אלא לר' יאשיה דנפקא: יז) הני מילי בתרי מיני. מן הבקר ומן הצאן דבעי נסכים לכל חד אבל בחד מינא ותיבות ולמעוטי עולת העוף נפקא ליה מן נמחק: יח) לי. והרי תיבת והרי נמחק:

הכי נמי מן הבקר ומן הצאן כמאן דכתיב בהו יחדו שמעינא נמי כל אחד בפני עצמו ולא מאצטריך קרא למלק: **הואיל דכתיב.** בויקרא (א) ומן הצאן כיון דכתיב בהו לא למיכתב מן הצאן וכתיב ומן הבקר ומן הצאן כמאן דכתיב יחדו דמי. ונבוי אביי וחמוי אע"ג דכתיב ואמו לא משמע יחדו משום דהתם לא אפשר בלא ו"ו דהיכי ליכתוב ומקבל אביו אמו משמע אביו קבל אמו: **ולר' יאשיה דאמר אע"ג דלא כתיב יחדו כמאן דכתיב יחדו דמי ליבעי קרא הכתיב יאם עולה קרבנו מן הבקר ואיך איצטריך ס"ד אמינא הני מילי א במפרש אבל בסתמא לייתי מתרוייהו קמ"ל אמר מר תודה מנין ת"ל או זבח אטו תודה לאו זבח הוא איצטריך סלקא דעתך אמינא הואיל ואיכא לחם בהדה לא תיבעי נסכים ומאי שנא מאיל נזיר דאיכא בהדיה לחם ובעי נסכים סלקא דעתך אמינא התם שני מינין הכא ארבעת מינין קמ"ל ולכתוב רחמנא לפלא נדר או ב לנדבה ולא בעי עולה אי לא כתב רחמנא עולה הוה אמינא ועשיתם אשה לה' כלל לפלא נדר או לנדבה פרט ג לריח ניחוח חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש דבר שאינו בא על חטא אף כל שאין בא על חטא אוציא חטאת ואשם שהן באין על חטא אביא בכור ומעשר ופסח שאין באין על חטא ת"ל עולה השתא דכתיב עולה כלל ופרט מה מרבית ביה מה הפרט מפורש שאינו מחוייב ועומד אף כל שאינו מחוייב ועומד להביא ולדות ח קדשים ותמורתן ועולה הבאה מן המותרות ואשם שניתק לרעיה וכל הזבחים ב שנזבחו שלא לשמן והשתא דאמרת או לדרשא לפלא נדר או ז לנדבה למה לי לחלקם איצטריך סלקא דעתך אמינא עד דמייתי נדר ונדבה לא ח ליבעי נסכים קמ"ל דאייתי נדר לחודיה ליבעי נסכים ואי אייתי נדבה לחודיה לייתי נסכים הניחא לרבי יאשיה אלא לר' יונתן למה לי ס"ד אמינא אייתי נדר לחודיה ליבעי נסכים אייתי נדבה לחודיה ליבעי נסכים אייתי נדר ונדבה תיסגי בנסכים דחד קמ"ל או במועדיכם למה לי סלקא דעתך אמינא ה"מ ט דקא מייתי עולה בנדר ושלמים בנדבה אי נמי איפכא אבל היכא דקא מייתי עולה ושלמים בנדר אי נמי עולה ושלמים בנדבה שם נדר אחד ושם נדבה אחת היא ותיסגי ליה בנסכים דחד קמ"ל י או במועדיכם י כי תעשה בן בקר עולה או זבח למה לי איצטריך סלקא דעתך אמינא הני מילי היכא דקא מייתי עולה ושלמים בנדר אי נמי עולה ושלמים בנדבה אבל היכא דקא מייתי שתי עולות חדא בנדר וחדא בנדבה אי נמי שני שלמים אחד בנדר ואחד בנדבה אימא שם שלמים אחת היא שם עולה אחת היא ותיסגי ליה בנסכים דחד קמ"ל יא לפלא נדר או שלמים למה לי סלקא דעתך אמינא הני מילי היכא דמייתי שתי עולות חדא בנדר וחדא בנדבה אי נמי שני שלמים חדא בנדר וחדא בנדבה אבל היכא דקא מייתי שתי עולות בנדר ושתי עולות בנדבה אי נמי שני שלמים בנדר ושני שלמים בנדבה שם עולה אחד הוא ושם נדר אחד הוא ותיסגי ליה בנסכים דחד קמ"ל ורבי יאשיה האי מן הבקר או מן הצאן למה לי סלקא דעתך אמינא יב הני מילי יא [בתרי מיני אבל בחד מינא תסגי ליה בנסכים דחד קמ"ל יג ככה תעשו לאחד למה לי סד"א הני מילי] בזה אחר זה אבל בבת אחת תיסגי ליה בנסכים דחד קמ"ל: אלא שחטאתו של מצורע ואשמו טעון נסכים: מנא הני מילי דת"ר יד ושלשה עשרונים סלת מנחה במנחה הבאה עם הזבח הכתוב מדבר אתה אומר במנחה הבאה עם הזבח או אינו אלא במנחה הבאה בפני עצמה כשהוא אומר טו והעלה הכהן את העולה ואת המנחה הוי אומר במנחה הבאה עם הזבח הכתוב מדבר ועדיין איני יודע אם טעונה נסכים ואם לאו ת"ל יז ויין לנסך רביעית ההין תעשה על העולה או לזבח לכבש האחד עולה זו עולת מצורע זבח זו חטאת מצורע או לזבח זו אשם מצורע ותיפוק ליה תרוייהו מזבח

הואיל וכתיב ומן הצאן כמאן דכתיב יחדו דמי ולרבי יאשיה דאמר אע"ג דלא כתיב יחדו כמאן דכתיב יחדו דמי ליבעי קרא הכתיב [1]אם עולה קרבנו מן הבקר [2]ואם מן הצאן קרבנו ואיך איצטריך ס"ד אמינא הני מילי [3] במפרש אבל בסתמא לייתי מתרוייהו קמ"ל אמר מר תודה מנין ת"ל או זבח אטו תודה לאו זבח הוא איצטריך סלקא דעתך אמינא הואיל ואיכא לחם בהדה לא תיבעי נסכים ומאי שנא מאיל נזיר דאיכא בהדיה לחם ובעי נסכים סלקא דעתך אמינא התם שני מינין הכא ארבעת מינין קמ"ל ולכתוב רחמנא [4]לפלא נדר או [5] לנדבה ולא בעי עולה אי לא כתב רחמנא עולה הוה אמינא ועשיתם אשה לה' כלל לפלא נדר או לנדבה פרט [6] לריח ניחוח

כמאן דכתיב דמי. והאי מן הבקר לו מן הלמן מיבעי ליה להיות עולת העוף: **ליבעי קרא.** למלק דלא אחד מביא: **הא כתיב.** קרא אחרינא למלק: **אם עולה קרבנו מן הבקר [7]** ואם מן הלמן קרבנו וגו'. דמשמע למלק: ורבי יונתן אמר לך אף ע"ג דכתיב אם עולה קרבנו מן הבקר מיצטריך ליה מן הבקר לו מן הלמן למלק: **ס"מ.** דאי בעי הך לייתי: **[8] כמפרים.** בשעת הנדר לאן לו בקר: **תודה לאו זבח הוא.** מהיכא [9] דנפקי עולה ושלמים מההוא נמי משמע תודה למה לי לרבוי מאי: **הואיל ואיכא לחם בהדה.** ואיתיה חטיבה זבח לא ליבעי נסכים [10] מי נמי משום ד) דהוי הלחם מקוקש נסכים [11] (מי נמי) ליקוש מקוקש נסכים: **וליכתוב קרא לפלא נדר או בנדבה.** ולא ליכתוב לא עולה ולא זבח דכל שבא בנדר ובנדבה דהייטו עולה ותודה ושלמים ומנחה דאין טעונה נסכים (ה) מימעטינ ממן הבקר לו מן הלמן: ו) **אביא יא] בכור (ופסח) ומעשר ופסח: והשתא דכתיב עולה.** ולא מצית לרבויי בכור ומעשר ופסח [12] והוי עולה גופה פרט דהוי כלל ופרט וכלל דועשיתם אשה לה' כלל עולה לו זבח לפלא נדר לו בנדבה פרט לעשות ריח ניחוח מזר וכלל: **מאי מרבים ביה.** דהואיל דאמרת לוליית הטאת ואשם [13] [מה] יש לך ליתר מה הפרט מפורש אף כל ומאי ניתנו דקאמר לרבויי מפרט זה: **שאין מחוייב ועומד.** שאין מחוייב בעולה דבעולת נדבה מיירי: **להביא ולדות ז) של קדשים.** נקבות של שאר קדשים דעולה זכר (ולא שייך ולך): **ועולה הבאה מן יד) המותרות.** כדאמרינן בפירקין לעיל (דף 5:): **ומותרתן.** הייטו שהמיר את העולה: **שניתק לרעייה.** [15] ושחטו לשם עולה: **ועשה** (ועשאתו ט) כליל כעולה הילכך טעון נסכים: **וכל הזבחים שנזבחו שלא לשמן.** שהן כפרים אלא שלא עלו לבעלים שטעונין נסכים: **והשתא דאמרת מו.** מן הלמן אתי לדרשא למלק לו מלמלא נדר לו נדבה למה לי למלק מיצטריך דס"ד כי: **הניחא לרבי יאשיה.** דאמר אע"ג דלא כתיב כמו דכתיב דמי להכי מיצטריך הא לו למלק: י) **לי נמי מיפכא.** דאייתי שלמים בנדר עולה בנדבה בעי נסכים כל חד וחד: **לו וכה.** לו למה לי: **לו שלמים.** לו למה לי: **ורבי יאשיה.** כ) דנפקא ליה מיעוט עולת העוף (כ) מן הבקר לו למה לי דבשלמא לרבי יונתן דדרש ל) הא לו למלק מן [16] ורבי יאשיה נפקא ליה למלק מן ומאם עולה קרבנו מן הבקר י"ו) ומעטיני עולת העוף נפקא ליה ממן הבקר ומן הלמן: מ) [**בתרי מיני.** הוא) דבעי נסכים לכל חד בחד מן הלמן לו בקר תסגי ליה כו': **ככה תעשו לאחד.** דמשמע נמי לכל אחד נסכיו נסכי עצמו למה לי יח) ג) והכי פירש דיינו של כל אחד: **אבל.** אייתי בנת אחת נדר ונדבה אימא תסגי: **ושלשה עשרונים סלת מנחה כלולה בשמן.** במצורע עשיר כתיב: **במנחה הבאה עם הזבח.** כלומר שזוקקה לזבח שקריבה עמו: **לו אינו אלא במנחה הבאה בפני עצמה.** כלומר שהמנחה אינה זקוקה לזבח אלא מנחה בפני עצמה הא: **ועדיין איני יודע אם טעונים נסכי יין אם לא.** דהא לא כתיב כה יין בפירוש: **תלמוד לומר.** בפרשת שלא יין לנסך רביעית ההין וגו' לא הוה צריך קרא למימר דכבר כתיב בראשם הפרשה עולה לו זבח מה תלמוד לומר על העולה לו לזבח: **אלא עולה זו עולת מצורע: זה אשם מצורע.** שבלשמן טעונים נסכים: **ותיפוק ליה תרוייהו.** מטעמא ותאשם מזבח ולא ליבעי קרא לכל חד וחד:

רש"י כת"י

ולר' יאשיה ס) דאמר. גבי מביא קלל דלא לאו דכתיב קלנה לאביו (דכתיב) ע) כי יקלל את אביו וקרא דכתיב אמו קלל הא לאו הכי הוי אמינא עד שיקלל את שניהם דכמו דכתיב יחדו דמי: **ליבעי קרא.** למלק נבי ומן הבקר לו מן הלמן לדרשא אחרינא למעוטי עולת העוף: **כדמפרש.** הרי עלי ככם לו הרי עלי שור: **אמו מודה לאו זבח הוא.** דלתיקרא לו לרבויי תיפוק מזבח: **לא מיבעי נסכים.** דלתם יהא במקום נסכים: **ומאי שנא מאיל נזיר.** דכתיב ביה (במדבר ו) לחם ונסכים נמי בעי דכתבתי לקמן בסמעתין (ע"ש) הילכך כלא מ נמי נפקא מודה ולא אמרי דיהא לחם במקום נסכים: **שני מיני.** כמיר כתיב (במדבר ו) חלות ורקיקין ולא ממך ורכוכה: **ולא כעין הפרט.** דהא בכלל נדר ונדבה היא דאי משום למעוטי מנחה דכתבתי לעיל (ע:) הא מזבח נפקא דמנחה (לאן) זבח הוא: **הוה אמינא.** דממשמעות הנדר ונדבה לא מתמעטינן להו דעל כרחן כלל ופרט לרבויי אתא אפי' מאי דלאו נדר ונדבה היא דהא כל נדר ונדבה ממשמעותא אתי: **ת"ל עולה.** מריבוי דקרא ממעטינן בכור ומעשר ודרשינן מה הפרט מפורט כלקמן יצאו בכור ומעשר. ופריך והשתא דכתיב עולה למעוטי בכור ומעשר אף כל דכלל ופרט מאי מרבית ביה הא כל הטעונים נסכים כתובים בפרשה בהדיה: **להביא ולדות קדשים.** של נקבה כגון שלמים ותמורה של שלמים: **ועולה הבא מן המותרה.** תמורת עולה: **ואשם.** שמתו בעליו לו נתכפרו בתחר דקיי"ל (ע"ש קי:) כל שבחטאתם מתה כאשם רועה: **שניתק לרעייה.** שמקריבו לרועה ואמרי' בפ"ק (ד.) אשם שניתק לרעיה ושחטו שאם כשר לעולה והרוח עולה כני נסכים. ל"ש גרסי' ועולה הבא מן המותרות כל הנך דאמרינן יפלי דמיו לנדבה ותוקה נדבה הייטו עולות לקרץ המזבח וכגון מותר נסכים דאמרי' לעיל (ע:) הבשר למזבח ושורות לנסכים אבל אי לאו מיעוטא דעולה כיון דנדר ונדבה לאו דוקא הוה דרשי ביה לרבות כל שאינו בא על חטא: **כגיתא לר' יאשיה.** דבעי מלוק: **אי כמועדיכם לאה לי.** כולהו אי מן פרשת נסכים קא בעי: **ורבי יאשיה.** לאמר לעיל (ע:) והאי מן הבקר לו מן הלמן למעוטי עולת העוף אתא לו למה לי כשלמא לרבי יונתן דרש לו למלק אלא לר' יאשיה מאי דרש ביה: **הני מילי.** דבעי שני נסכים לשני קרבנות היכא דהוקדש זה אחר זה והכילן בחחד אבל היכא דמקדשי בבת אחת והכילן בבת אחת תסגי בנסכים דחד קמ"ל: **ושלשה עשרונים סולת מנחה וגו'.** במצורע כתיב: **במנחה הבאה עם הזבח.** כמנחת נסכים הכתוב מדבר דמצורע עשיר מביא ג' כבשים עולה וחטאת ואשם הילכך בני שלשה עשרונים: **אם העולה ואם המנחה.** משמע המנחה הבאה גלגל עולה: **נסכים.** יין: **ויין לנסך.** כפרשת נסכים כתיב:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com